

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 1 december 2021
(OR. en)

14611/21

AGRI 602

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Särskilda jordbrukskommittén/rådet
Ärende:	Otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan – <i>Förberedelser inför rådets debatt</i>

Inför den ministerdebatt om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan som ska äga rum vid rådets (jordbruk och fiske) möte den 12–13 december 2021 bifogas för delegationerna ett diskussionsunderlag från ordförandeskapet inom detta ämne.

Diskussionsunderlag från ordförandeskapet om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan

Att förbättra och stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan är ett viktigt mål i den gemensamma jordbrukspolitiken, eftersom det åtgärdar den betydande obalansen vad gäller förhandlingsstyrka i livsmedelskedjan. Här är jordbrukarna särskilt utsatta.

Med utgångspunkt i de omfattande lagstiftningsåtgärder som redan vidtagits för att ta itu med denna fråga, genom antaget av direktivet om otillbörliga handelsmetoder¹ 2019 och inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, beskrivs i från jord till bord-strategin ytterligare åtgärder i detta avseende. I detta ingår att förtydliga konkurrensreglerna för kollektiva initiativ som främjar hållbarhet i leveranskedjorna och hjälper jordbrukare att få en rättvis andel av mervärdet i den hållbara produktionen.

Sedan dess har viktiga förbättringar införts inom ramen för den senaste GJP-reformen och beslut som fattats på medlemsstatsnivå när det gäller införlivandet av direktivet om otillbörliga handelsmetoder med nationell lagstiftning.

Den nya gemensamma jordbrukspolitiken kommer att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan och förbättra den jordbruksbaserade livsmedelssektorns konkurrenskraft genom ökad förhandlingsstyrka. Nya regler stärker samarbetet mellan producenterna, och uppmuntrar jordbrukare att arbeta tillsammans och hjälper dem att skapa motverkande styrka på marknaden. Till exempel kommer jordbrukare (och deras sammanslutningar) samt aktörer som befinner sig nedströms från de första köparna att kunna enas om värdefördelningsklausuler som låter jordbrukarna delta i prisutvecklingen i de delar av livsmedelskedjan som befinner sig längre nedströms. Vid sådana leveranser av jordbruksprodukter som omfattas av ett skriftligt avtal eller anbud enligt artiklarna 148 och 168 i förordning(EU) nr 1308/2013 kan det pris som ska betalas för leveransen beräknas genom att man kombinerar olika faktorer som anges i avtalet, vilket ökar tydligheten för producenterna.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan.

EU:s medlemsstater var skyldiga att införliva **direktivet om otillbörliga handelsmetoder** med sin nationella lagstiftning senast den 1 maj 2021 och tillämpa det sex månader senare. Alldeles nyligen offentliggjorde kommissionen en interimrapport om införlivandet, vilken ger en inblick i de beslut som fattas på nationell nivå.

Genom direktivet om otillbörliga handelsmetoder infördes minimiskyddsnivåer mot otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan för att skydda jordbrukare, jordbrukarorganisationer och andra svagare leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter mot starkare köpare. Direktivet föreskriver en miniminivå av harmonisering genom att upprätta en förteckning över förbjudna otillbörliga handelsmetoder mellan köpare och leverantörer i jordbruks- och livsmedelskedjan. Det fastställer även minimiregler för sitt tillämpningsområde och centrala definitioner, samt bestämmelser om efterlevnaden av dessa förbud och om samordningen mellan de olika medlemsstaternas tillsynsmyndigheter. Medlemsstaterna får anta eller bibehålla nationella regler som omfattar fler otillbörliga handelsmetoder än dem som förtecknas i direktivet, under förutsättning att sådana nationella regler är förenliga med reglerna för den inre marknadens funktion.

De flesta EU-länder har redan införlivat direktivet, och de beslut som fattas på nationell nivå kommer att ha stor inverkan på kampen mot otillbörliga handelsmetoder. I sina slutsatser bedömde kommissionen att en stor majoritet av dessa medlemsstater gick längre än den minimiskyddsnivå som fastställs i direktivet, men att de följde den sektorsvisa strategin. Det finns även skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller tillämpningen av de omsättningsbaserade kategorierna. De flesta medlemsstater har utökat direktivets förteckning över otillbörliga handelsmetoder. Vad gäller tillsynsmyndigheterna föredrog medlemsstaterna administrativa myndigheter framför verkställighet i domstol. Förelägganden och ekonomiska påföljder är de föredragna efterlevnadsåtgärderna.

Vägen framåt:

Direktivet tar upp många frågor som rör förebyggande av otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan, och lagstiftningsakten på detta område är ett steg i rätt riktning. Skillnaderna i införlivandet gör att en diskussion behövs om skälen till medlemsstaternas beslut och huruvida den nuvarande metoden med fastställda miniminivåer är tillräcklig på lång sikt, även med hänsyn till att man ska kunna bevara den inre marknaden. De kommande åren kommer att visa om genomförandet av de nya bestämmelserna i den gemensamma jordbrukspolitiken och av direktivet om otillbörliga handelsmetoder är tillräckligt effektivt.

När det gäller öppenhet på marknaden skulle vi kunna vidta ytterligare åtgärder och förbättra affärsvillkoren längs leveranskedjan. Leverantörerna har genom direktivet om otillbörliga handelsmetoder redan möjlighet att begära och få skriftliga avtal som omfattar produkter i bilaga I till EUF-fördraget samt alla andra produkter som är avsedda att användas som livsmedel och som bearbetas med produkter i bilaga I till EUF-fördraget. Frågan är om vi behöver ytterligare åtgärder på detta område och i sådana fall vilka.

Det behövs tydlig information om situationen på marknaderna och om fördelningen av mervärdet bland aktörerna i livsmedelskedjan. På EU-nivå har betydande arbete gjorts för att förbättra **prisrapporteringen**, och fokus ligger för närvarande på genomförandet, där medlemsstaterna har en avgörande roll i insamlingen av uppgifter. En sådan ökad öppenhet är relevant också mot bakgrund av de möjliga konsekvenserna av höga energi- och insatskostnader för jordbruksprodukter och överföring av prisökningen genom livsmedelskedjan till slutkonsumenten.

Hur effektivt direktivet om otillbörliga handelsmetoder blir kommer att bero på **samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna** i medlemsstaterna och Europeiska kommissionen. Praxis för det ömsesidiga samarbetet mellan tillsynsmyndigheter kommer att fastställas under de kommande månaderna. Detta samarbete och utbyte av information om bästa praxis kommer främst att ha betydelse för en framgångsrik lösning av tvister på EU-nivå. Samarbete kan vara avgörande i fall där medlemsstaterna bibehåller eller inför sådana regler för att bekämpa otillbörliga handelsmetoder som är strängare än dem som fastställs i direktivet om otillbörliga handelsmetoder.

Frågan om otillbörliga affärsmetoder är värd att diskutera ytterligare i ett bredare sammanhang och i institutionella miljöer. Ett värdefullt bidrag till detta är Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande *Mot en rättvis livsmedelsförsörjningskedja*², som ger en bredare syn på denna fråga. Yttrandet, som utarbetades på begäran av det slovenska ordförandeskapet, belyser ytterligare problem och lägger fram vissa förslag för övervägande.

² <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/towards-fair-food-supply-chain>

Mot bakgrund av det ovanstående uppmanas ministrarna att dela med sig av sina tankar kring följande frågor:

1) Vilka erfarenheter har ni av införlivandet eller den eventuella tillämpningen av direktivet om otillbörliga handelsmetoder? Ser ni redan förändringar i beteendet hos de olika aktörerna i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan? Vilka utmaningar ser ni i genomförandet av den nationella lagstiftning om otillbörliga handelsmetoder som införlivar direktivet om otillbörliga handelsmetoder?

2) Anser ni att EU:s befintliga lagbestämmelser om förbättring av jordbrukarnas och svagare leverantörers ställning i livsmedelsvärdekedjan enligt direktivet om otillbörliga handelsmetoder och den gemensamma jordbrukspolitiken är tillräckliga? Om inte, vilka ytterligare åtgärder behövs (samtidigt som den reformerade gemensamma jordbrukspolitikens grundläggande marknadsorientering bibehålls)?